

bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 180, of. 404,
MD-2004, Chișinău, Republica Moldova / Republic of Moldova
бул. Штефан чел Маре 180, оф. 404,
MD-2004, Кишинёв, Республика Молдова
+373 22 212 817; info@egalitate.md; www.egalitate.md

DECIZIE
din 06 noiembrie 2024
cauza nr. 108/24

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Carolina BAGRIN – membră
Gheorghina DRUMEA – membră
Victorina LUCA – membră
Andrei LUNGU – membru

au examinat în ședință de audieri publică susținerile scrise și verbale ale

petiționarilor: grupul de părinți ai elevilor din Instituția Publică Gimnaziul AAAA, r-nul Ialoveni,

reclamațiilor: Consiliul Raional Ialoveni, Direcția Generală Educație Ialoveni, Ministerul Educației și Cercetării și

au deliberat în ședință închisă cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Pretinsa discriminare directă în procesul educațional pe criteriul de limbă.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și nu ridică excepțiile de restituire prevăzute de art. 14 alin. (1) sau inadmisibilitate prevăzute de art. 14¹ alin. (1) din Legea nr. 121/2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarilor

- 3.1 Petiționarii afirmă că gimnaziul cu predare în limba rusă din s. AAAA, r-nul Ialoveni, urmează să fie comasat cu o altă instituție de învățământ cu predare în limba română din altă localitate.
- 3.2 Petiționarii menționează că reorganizarea gimnaziului cu predare în limba rusă din s. AAAA prin fuzionarea acestuia cu o instituție de învățământ cu predare în limba de stat din altă localitate, fără o coordonare prealabilă cu părinții și angajații respectivelor instituții, reprezintă o încălcare gravă a drepturilor elevilor și profesorilor. Aceștia indică că consecințele acestei decizii se vor materializa în pierderea oricărei posibilități a elevilor de

a studia în limba maternă și de a se dezvolta armonios, le va diminua considerabil șansele la un viitor sigur și prosper.

- 3.3 Petiționarii solicită intervenția Consiliului în asigurarea posibilității copiilor de a studia în limba maternă în propria localitate.

Alegațiile martorei BBBB, profesoară a Gimnaziului AAAA

- 3.4 Martora a menționat că prin Decizia Consiliului raional Ialoveni nr. 3/22 din 17.05.2024 cu privire la reorganizarea prin absorbție a instituției de învățământ Gimnaziul AAAA s-a hotărât absorbția Gimnaziului AAAA de către Gimnaziul CCCC. Până la reorganizare Gimnaziul AAAA a fost o instituție cu predare exclusiv în limba rusă, iar Gimnaziul CCCC este o instituție cu predare exclusiv în limba română. După reorganizare în clădirea Gimnaziului AAAA dar de acum sub jurisdicția Gimnaziului CCCC vor rămâne elevii claselor a VII-IX-a cu predare în limba rusă, elevii claselor a IV-VI-a vor forma clase bilingve cu predare mixtă și vor fi nevoiți să se deplaseze între aceste două localități, în decursul orelor, pentru a face studii la diferite obiecte și elevii claselor a II-a și a III-a vor fi absorbiți de clasele cu predare în limba română a Gimnaziului CCCC. Despre elevii claselor I-a nu a fost menționat nimic fiindcă în cadrul unei ședințe la 08.08.2024 la care au participat reprezentanții Ministerului Educației și Cercetării, Consiliului raional Ialoveni, Direcției Generale Educație Ialoveni s-a menționat că din cauza lipsei cererilor nu va fi creată clasa menționată, dar părinții din localitatea DDDD susțin că există copii dornici să meargă în clasa întâi și, respectiv, se creează o situație de confuz.

Alegațiile reclamațiilor Consiliul raional Ialoveni și Direcția Generală Educație Ialoveni

- 3.5 Reclamații, în vederea susținerii poziției, au afirmat că Decizia Consiliului raional Ialoveni nr. 3/22 din 17.05.2024 cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție), începând cu 1 septembrie 2024, a IP Gimnaziul AAAA (persoană juridică absorbită) de IP Gimnaziul CCCC (persoană juridică absorbantă) a fost aprobată în scopul asigurării indicatorilor de eficacitate, eficiență și performanță conform pct. d) alin. (1) art. 141 din Codul educației. Reclamații notează că Decizia menționată a fost precedată de o analiză în cadrul *Programului de consiliere metodologică și managerială pentru instituțiile de învățământ general, în perioada 2021-2024*. Raportul de analiză cu privire la rezultatele monitorizării și consilierii instituționale a fixat următoarele deficiențe instituționale: a) numărul mic de copii - 52; b) numărul mediu de elevi pe clasă mic - 7,42; c) cadre didactice fără grad didactic - 50%; d) cadre didactice necalificate - 21,42%.
- 3.6 Reclamații susține că Decizia cu privire la reorganizare a inclus consultarea tuturor părților și are drept temei angajamentul comun al APL 2 - Consiliul raional Ialoveni, APL 1 - comuna EEEE, documentat prin procesul-verbal nr. 01 din 08.04.2024, privind reorganizarea prin fuziune (absorbție) a instituțiilor menționate, respectând următorul plan de învățământ în IP Gimnaziul CCCC: a) clasele a VII-IX-a (15 elevi) - cu predare în limba rusă; b) clasele a IV-VI-a (18 elevi) - cu predare mixtă, formând clase bilingve; c) clasele a II-a și a III-a (13 elevi) - absorbite în clasele cu predare în limba română.
- 3.7 Reclamații notează că deși petiționarii insistă pentru predarea în limba rusă, conform datelor statistice, în satele DDDD, FFFF, GGGG (de unde provin copiii care își fac studiile în Gimnaziul AAAA), din totalul de 1481 de locuitori doar 3,57% reprezintă etnici ruși, iar celelalte etnii sunt reprezentate astfel: moldoveni - 30,79%, ucraineni - 18,23%, bulgari - 46,11%, alte etnii - 1,28%.
- 3.8 Totodată, reclamații menționează că factorii de decizie au identificat o opțiune educațională care să răspundă preferințelor lingvistice și culturale ale părinților și ale

elevilor: crearea cercurilor cu profil multiethnic, care vor putea fi frecventate de copiii ce fac parte din minoritățile lingvistice ale întregii comune EEEE și utilizarea blocului Gimnaziului AAAA pentru predare (clasele a IV-IX-a), ca bloc de studii nr. II al Gimnaziului CCCC.

- 3.9 Potrivit reclamațiilor, acestea promovează educația în limba maternă și bilingvă, cât și îmbunătățirea accesului la predarea și învățarea de calitate a limbilor minorităților, prin furnizarea corespunzătoare de materiale didactice și asigurarea cu cadre didactice calificate la toate disciplinele. Drept obiectiv stabilit, administrația publică locală urmărește reorganizarea Gimnaziului CCCC din instituție cu predare în limba română, în instituție cu predare în limbile română și rusă, cu accent și pe limbile celorlalte minorități naționale (bulgari, ucraineni).

Sușținerile reclamatului Ministerul Educației și Cercetării

- 3.10 Reclamatul, în vederea susținerii poziției, a menționat că Consiliul raional Ialoveni a efectuat o analiză a numărului de elevi care își realizează studiile în IP Gimnaziul AAAA, raportat la numărul de cadre didactice, costul pentru întreținerea sediului instituției, salarizarea personalului și în temeiul Legii nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă, Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală, pct. 7 din Regulamentul - cadru de organizare și funcționare a organului local de specialitate în domeniul învățământului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 404/2015, pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 868/2014 privind finanțarea în bază de cost standard per elev a instituțiilor de învățământ primar și secundar (ciclul I și II) din subordinea autorităților publice locale de nivelul al doilea, art. 141 din Codul educației nr. 152/2014, având drept temei procesul - verbal nr. 1 din 08 aprilie 2024, a adoptat la 17 mai 2024, Decizia nr. 3/22 Cu privire la reorganizarea prin absorbție a instituției de învățământ Gimnaziul AAAA.
- 3.11 Din conținutul Deciziei Consiliului raional Ialoveni nr. 3/22 adoptată la 17 mai 2024, Ministerul Educației și Cercetării constată că elevilor din Gimnaziul AAAA, s. DDDD le va fi asigurat dreptul la educație, inclusiv dreptul la studierea limbii materne în cadrul Gimnaziului din com. EEEE sau în fostul sediul al Gimnaziului AAAA. Tot aici, reclamatul precizează și faptul că în comuna EEEE există instituție de educație timpurie care își desfășoară activitatea în limba română, iar copiii din satul DDDD până la vârsta de 6-7 ani au studiat în limba română, fapt pentru care continuarea studiilor celor 13 elevi din clasele a II-a și a III-a în limba română, în opinia reclamatului, nu constituie o discriminare.
- 3.12 Reclamatul menționează faptul că satul DDDD face parte din com. EEEE, iar distanța dintre aceste două localități constituie 5,5 km care se parcurge în aproximativ 8 - 10 minute cu un mijlocul de transport.
- 3.13 Având în vedere aspectele expuse mai sus și luând în considerare că pretențiile și argumentele pe care se sprijină petiționarii sunt neîntemeiate, reclamatul solicită respingerea acestora.
- 3.14 Reclamatul prin demersul nr. 08/5-09/4129 din 27.06.2024 a solicitat înlocuirea Ministerului Educației și Cercetării cu reclamații: Consiliul raional Ialoveni și Direcția Generală Educație a Consiliului raional Ialoveni pe cauza nr. 108/24, or, din plângerea grupului de părinți ai elevilor Gimnaziului (cu predare în limba rusă) din s. DDDD, r-nul Ialoveni nu rezultă că presupusa faptă de discriminare ar fi fost realizată de către Ministerul Educației și Cercetării.

IV. Dreptul relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova, art. 16 alin. (2)** Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; **art. 35 alin. (1)** Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare; **alin. (2)** Statul asigură, în condițiile legii, dreptul de a alege limba de educare și instruire a persoanelor.
- 4.2 **Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, art. 1 alin. (1)** Scopul legii este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu; **art. 2 discriminare** – orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți, interese legitime și beneficii ale persoanei sau ale unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile protejate, reale sau presupuse, în afară de cazul în care acestea se justifică în mod obiectiv și rezonabil, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a aceluși scop sunt proporționale, adecvate și necesare; **art. 3** Subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat. **art. 9 (1)** Se interzice orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza criteriilor protejate, reale sau presupuse, care au drept scop sau efect limitarea sau subminarea egalității în domeniul educației. **art. 12 alin. (1) lit. i)** Consiliul examinează plângerile privind discriminarea; **art. 15 alin. (1)** Sarcina de a proba că fapta în cauză nu constituie o discriminare revine persoanelor despre care se presupune că au comis fapta; **art. 15 alin. (4)** În urma examinării plângerii, Consiliul adoptă o decizie motivată cu majoritatea voturilor membrilor săi. Decizia Consiliului poate include prescripții și/sau recomandări în vederea asigurării repunerii în drepturi a victimei și a prevenirii faptelor similare pe viitor.
- 4.3 **Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012, pct. 56** Petiționarul sau, după caz, persoana interesată trebuie să prezinte fapte și eventuale probe care permit stabilirea prezumției existenței unei fapte de discriminare, iar reclamatului îi revine sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare.
- 4.4 **Codul educației nr. 152/2014, art. 7** Principiile fundamentale ale educației **lit. h)** principiul asigurării egalității și nediscriminării; **art. 18 alin. (5)** Organele locale de specialitate în domeniul învățământului sînt create de autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea în forma organizatorică de subdiviziuni interioare, subordonate consiliilor raionale/municipale(...), **alin. (7)** Managementul calității este asigurat: **lit. a)** în învățământul general: (...) - la nivel local - de organul local de specialitate în domeniul învățământului; **art. 21** Înființarea, reorganizarea și lichidarea instituțiilor de învățământ general **alin. (1)** Instituțiile publice de educație timpurie (educație antepreșcolară și învățământ preșcolar) și de învățământ extrașcolar (de nivel local) sînt înființate, reorganizate și lichidate de către autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi. Instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și extrașcolar (de nivel raional) sînt înființate, reorganizate și lichidate de către autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea (...); **art. 141 alin. (1)** Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia, în limitele competențelor stabilite de legislație, au următoarele atribuții în domeniul educației: **lit. b)** realizează conducerea, monitorizarea și evaluarea instituțiilor de învățământ ai căror fondatori sînt; **lit. d)** asigură funcționarea eficientă a rețelei instituțiilor de învățământ general ai căror fondatori sînt, precum și a instituțiilor din

teritoriul administrat, în baza indicatorilor de eficacitate, eficiență și performanță; **lit. j)** adoptă decizii privind optimizarea și dezvoltarea rețelei instituțiilor de învățământ din teritoriul administrat, în baza indicatorilor de eficacitate, eficiență și performanță.

- 4.5 Regulamentul - cadru de organizare și funcționare a organului local de specialitate în domeniul învățământului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 404/2015, pct. 7** Misiunea organului local de specialitate constă în: 1) proiectarea, organizarea, coordonarea, evaluarea și monitorizarea funcționării sistemului educațional (...) în instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, (...); 2) elaborarea și implementarea politicilor educaționale locale specifice unității administrativ-teritoriale; 3) gestionarea instituțiilor publice de învățământ primar, gimnazial, (...); **pct. 8** Organul local de specialitate are următoarele funcții de bază: 1) asigurarea supravegherii respectării legislației și a altor acte normative în domeniul educației în cadrul instituțiilor din unitatea administrativ-teritorială respectivă; 2) implementarea politicilor educaționale de stat în cadrul instituțiilor din unitatea administrativ-teritorială respectivă; 3) proiectarea strategică și operațională a dezvoltării și funcționării învățământului în instituțiile din unitatea administrativ-teritorială respectivă; 4) gestionarea instituțiilor de învățământ aflate în subordine, în baza transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale; 5) monitorizarea și evaluarea învățământului în instituțiile din unitatea administrativ-teritorială respectivă; 6) asigurarea și monitorizarea accesului copiilor și tinerilor la studii, a calității serviciilor educaționale oferite de instituțiile de învățământ din unitatea administrativ-teritorială respectivă și adoptarea măsurilor de îmbunătățire a acestora.

IV. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 4.1 Examinând materialele dosarului, Consiliul reține că urmează să se pronunțe asupra pretensei discriminări directe în procesul educațional pe criteriul de limbă.
- 4.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. (1) și art. 19 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (printre multe altele, a se vedea cauza D. H. și alții c. Republicii Cehe par. 82-84, par. 177, cauza Chassagnou și alții c. Franței par. 91-92, Timishev c. Rusiei par. 57) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamat atunci când petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu.
- 4.3 Analizând conținutul faptelor reclamate, Consiliul le-a supus examinării prin prisma discriminării directe. Pentru a institui prezumția discriminării directe, petiționarul urma să prezinte fapte și probe care să indice asupra următoarelor elemente constitutive:
- a) existența unui tratament mai puțin favorabil (excludere, deosebire, restricție etc.) în exercitarea unui drept recunoscut de lege
 - b) aplicat în comparație cu alte persoane (un grup de persoane)
 - c) cu care se află în situație comparabilă
 - d) în baza unui criteriu protejat.
- 4.4 Analizând alegațiile petiționarilor și materialele anexate la dosar, Consiliul stabilește prezumția discriminării directe. Consiliul a reținut drept tratament mai puțin favorabil reformarea claselor cu predare în limba rusă ca urmare a reorganizării prin absorbție a gimnaziului cu predare în limba rusă din satul DDDD cu gimnaziul cu predare în limba română din comuna EEEE, astfel, îngrădind dreptul elevilor la efectuarea studiilor în limba maternă. Consiliul a luat act că tratamentul discriminatoriu invocat de petiționari ar fi fost generat de criteriul de limbă.
- 4.5 Conform art. 15 alin. (1) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei despre care se

presupune că a comis fapta discriminatorie. Consiliul urmează să aprecieze existența justificării obiective și rezonabile a tratamentului mai puțin favorabil instituit și legătura de cauzalitate dintre acesta și criteriul invocat.

- 4.6 Reclamații, în vederea susținerii poziției, au menționat că Consiliul raional Ialoveni, efectuând o analiză a numărului de elevi care își realizează studiile în IP Gimnaziul AAAA, raportat la numărul de cadre didactice, costul pentru întreținerea sediului instituției, salarizarea personalului, având drept temei procesul - verbal nr. 1 din 08 aprilie 2024, a adoptat la 17 mai 2024, Decizia nr.3/22 Cu privire la reorganizarea prin absorbție a instituției de învățământ Gimnaziul AAAA.
- 4.7 Reclamații afirmă că elevilor din Gimnaziul AAAA, s. DDDD le va fi asigurat dreptul la educație, inclusiv dreptul la studierea limbii materne în cadrul Gimnaziului din corn. EEEE sau în fostul sediul al Gimnaziului AAAA, respectând următorul plan de învățământ în IP Gimnaziul CCCC: a) clasele a VII-IX-a (15 elevi) - cu predare în limba rusă; b) clasele a IV-VI-a (18 elevi) - cu predare mixtă, formând clase bilingve; c) clasele a II-a și a III-a (13 elevi) - absorbite în clasele cu predare în limba română. Tot aici, reclamatul precizează că copiii din satul DDDD până la vârsta de 6-7 ani au studiat în limba română.
- 4.8 Analizând în contradictoriu materialele acumulate la dosar, audiind argumentele părților în cadrul ședinței de audieri și raportându-le la circumstanțele speței, Consiliul constată următoarele.
- 4.9 Referitor la alegațiile petiționarilor precum că reclamații, au recurs la reorganizarea Gimnaziului cu predare în limba rusă din satul DDDD prin absorbția acestuia de către Gimnaziul cu predare în limba română din comuna EEEE, Consiliul reține faptul că reorganizarea menționată a fost planificată în urma analizei efectuată de Consiliul raional Ialoveni a numărului de elevi care își realizează studiile în Gimnaziul AAAA, raportat la numărul de cadre didactice, costul pentru întreținerea sediului instituției și salarizarea personalului. Așa deci, Consiliul examinând legătura de cauzalitate dintre fapta deplânsă și criteriul invocat constată că, la bază reorganizării a fost factorul economic și nu criteriul de limbă.
- 4.10 În partea ce privește pretențiile petiționarilor referitoare la neformarea claselor cu predare în limba rusă și îngrădirea dreptului elevilor la efectuarea studiilor în limba maternă (rusă), Consiliul reține faptul că urmare a reorganizării Gimnaziului AAAA reclamații, la solicitarea petiționarilor, nu au format clasele a I-III-a cu predare în limba maternă (rusă), elevii claselor a II-a și a III-a fiind absorbiți de clasele cu predare în limba română a Gimnaziului CCCC, iar clasa I-a nefiind de fapt creată, astfel elevii claselor a I-III-a fiind dezavantajați. Consiliul consideră că în situația dată, elevii petiționarilor pot fi comparați cu alți elevi din Gimnaziului CCCC care au posibilitatea să facă studiile în limba maternă (română). Ca urmare a celor constatate, Consiliul ajunge la concluzia că elevii din IP Gimnaziul AAAA sunt discriminați în procesul educațional pe criteriul de limbă.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3, 12 alin. (1), 15 alin. (4) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, coroborat cu pct. 61, 65 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate în pct. 4.10 reprezintă discriminare directă în procesul educațional pe criteriul de limbă.
2. Pentru prevenirea situațiilor similare pe viitor Consiliul recomandă Consiliului raional Ialoveni și Direcției Generale Educație Ialoveni să asigure formarea claselor cu predare în limba rusă pentru elevii doritori din satul DDDD.

3. Reclamații, în termen de 30 zile din momentul recepționării deciziei, va informa Consiliul despre măsurile întreprinse sau planificate pentru implementarea recomandării formulate.
4. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
5. Decizia poate fi contestată, în decurs de 30 de zile de la data comunicării, direct la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, situată pe adresa: mun. Chișinău, str. Kiev, 3, fără respectarea procedurii prealabile.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Carolina BAGRIN – membră

Gheorghina DRUMEA – membră

Victorina LUCA – membră

Andrei LUNGU – membru